

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΗΔ 13

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

ΟΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΑΡΧΕΣ

ΔΡ. ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΙΕΛΛΑΣ

Εισαγωγή

Οι ανεξάρτητες αρχές αποτελούν:

→ σημαντικούς θεσμούς του ελληνικού διοικητικού συστήματος

→ εκδήλωση νέων μορφών διακυβέρνησης

Ο ρόλος τους:

→ ενισχύεται συνεχώς τις τελευταίες δεκαετίες

→ διευρύνεται το πεδίο αρμοδιοτήτων και τομέων παρέμβασής τους

→ αυξάνεται ο αριθμός τους

Παρουσιάζουν αποκλίσεις από τα παραδοσιακά πρότυπα οργάνωσης

Αποτελούν εκφάνσεις μεταρρύθμισης και εκσυγχρονισμού

Ορισμοί

Δεν υφίσταται ένας ενιαίος κοινά αποδεκτός ορισμός των ανεξάρτητων αρχών. Συγκροτούν ένα διακριτό διοικητικό πεδίο εντός του οποίου:

→ διαθέτουν θεσμική ανεξαρτησία λόγω της μη υπαγωγής τους στις παραδοσιακές μορφές ελέγχου, της ύπαρξης δικού τους προϋπολογισμού και του αυτοδιοίκητου χαρακτήρα τους

→ η δραστηριότητά τους αφορά την προστασία θεμελιωδών δικαιωμάτων, ειδικά πεδία δημόσιας πολιτικής και διαδικασίες ελέγχου της διοικητικής δράσης

→ η δραστηριότητά τους έχει κατά κανόνα άμεσο χαρακτήρα

→ η υποβολή των πορισμάτων τους στη Βουλή λειτουργεί ενημερωτικά και ενεργοποιεί την άσκηση κοινοβουλευτικού ελέγχου

Ιστορική εξέλιξη και παρούσα κατάσταση

Εμφάνιση του θεσμού διεθνώς από το 19^ο αι. στη Σουηδία και τις Η.Π.Α. και από τα μέσα του 20^{ου} αι. στη Γαλλία και άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Στην Ελλάδα οι ανεξάρτητες αρχές αποτελούν πρόσφατο φαινόμενο ενδεικτικά:

1977: Επιτροπή Ανταγωνισμού

1989: Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης

1992: Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων

1994: Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού

1997: Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα και Συνήγορος του Πολίτη, κ.λπ.

→ Το 2001 κατοχυρώνονται συνταγματικά πέντε ανεξάρτητες αρχές και με το ν. 3051/2002 ρυθμίστηκαν με ενιαίο τρόπο τα ζητήματα οργάνωσης και λειτουργίας των συνταγματικά κατοχυρωμένων ανεξάρτητων αρχών.

Η παρούσα κατάσταση στο πεδίο των Ανεξάρτητων Αρχών στην Ελλάδα παρουσιάζει την εξής εικόνα:

A. Συνταγματικά κατοχυρωμένες Ανεξάρτητες Αρχές:

1. Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα
2. Αρχής Διασφάλισης Απορρήτου των Επικοινωνιών
3. Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού
4. Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης
5. Συνήγορος του Πολίτη

B. Μη συνταγματικά κατοχυρωμένες Ανεξάρτητες Αρχές:

1. Επιτροπή Ανταγωνισμού
2. Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων
3. Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας
4. Εθνική Αναλογιστική Αρχή
5. Επιτροπή Εποπτείας και Ελέγχου Παιγνίων
6. Συνήγορος του Καταναλωτή
7. Εθνική Αρχή Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής

---

8. Εθνικό Συμβούλιο Δημόσιας Υγείας

9. Αρχή Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση

10. Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης

11. Επιτροπή Διερεύνησης Ατυχημάτων και Ασφάλειας Πτήσεων

12. Ελληνική Στατιστική Αρχή

13. Σώμα Φορολογικών Διαιτητών

14. Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων

---

15. Ρυθμιστική Αρχή Σιδηροδρόμων

16. Αρχή Διασφάλισης της Ποιότητας στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

17. Εθνική Αρχή Συντονισμού Πτήσεων

18. Επιτροπή Διερεύνησης Σιδηροδρομικών Ατυχημάτων και Συμβάντων

19. Εθνικός Οργανισμός Εξετάσεων

20. Ρυθμιστική Αρχή Επιβατικών Μεταφορών

21. Ελληνικό Δημοσιονομικό Συμβούλιο

22. Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων

---

23. Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών

24. Αρχή Πολιτικής Αεροπορίας

25. Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων

26. Εθνική Αρχή Διαφάνειας

Λόγοι δημιουργίας των ανεξάρτητων αρχών

- Ανάγκη εξειδικευμένης επιστημονικής / τεχνικής γνώσης
- Αξιοπιστία, συνέχεια και ουδετερότητα
- Απεμπλοκή από πολιτικές παρεμβάσεις
- Εγγύτητα διοικητικής δράσης προς τους πολίτες
- Απαιτήσεις συμμετοχής και διαφάνειας
- Συμβατικές υποχρεώσεις (Οδηγίες ΕΕ)
- Δεσμεύσεις προγραμμάτων οικονομικής προσαρμογής
- Μεταφορά διεθνών πρακτικών

Επιλογή / ανάδειξη των επικεφαλής των ανεξάρτητων αρχών

A. Συνταγματικά κατοχυρωμένες ανεξάρτητες αρχές:

→ Τα μέλη τους επιλέγονται από τη Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής με αυξημένη πλειοψηφία 3/5 και διορίζονται με απόφαση του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού (Άρθρο 101^A Σ και άρθρο 14 Κανονισμού της Βουλής).

→ Απαιτείται η επίτευξη συναίνεσης μεταξύ των πολιτικών δυνάμεων με συνέπεια: α) αυξημένες εγγυήσεις ανεξαρτησίας και β) διασφάλισης απαραίτητου θεσμικού κύρους.

B. Ανεξάρτητες αρχές που προβλέπονται σε τυπικό νόμο:

→ Δεν υφίσταται ένα ενιαίο και συγκροτημένο σύστημα επιλογής

→ Κύριο χαρακτηριστικό η απουσία επίτευξης συναίνεσης και άρα η επιλογή από την εκάστοτε κυβέρνηση. Ως αποτέλεσμα μειωμένες εγγυήσεις ανεξαρτησίας και θεσμικού κύρους.

Κατηγοριοποιήσεις των ανεξάρτητων αρχών

---

1. Συνταγματική ή μη κατοχύρωση
2. Ύπαρξη ή μη ίδιας νομικής προσωπικότητας
3. Αποστολή (π.χ. προστασία δικαιωμάτων, οικονομική ρύθμιση, κ.λπ.)
4. δεσμευτικός ή μη χαρακτήρας της συγκρότησής τους (π.χ. αρχές που προήλθαν ως απόρροια διεθνών υποχρεώσεων όπως η ΕΕΤΤ, η ΡΑΕ, κ.λπ., αρχές που επιτελούν κρίσιμη για τη δημοσιονομική λειτουργία αρμοδιότητες, όπως η ΑΑΔΕ και η ΕΛΣΤΑΤ)

Κατηγοριοποιήσεις των ανεξάρτητων αρχών (συνέχεια)

---

5. Σύμφωνα με το κριτήριο της φύσης της ασκούμενης δραστηριότητας:

α) προστασία ατομικών δικαιωμάτων

β) άσκηση εποπτείας σε τομείς της δημόσιας διοίκησης

γ) άσκηση αρμοδιοτήτων για τη λειτουργία (τομέων) της αγοράς

δ) μεικτού τύπου, η δραστηριότητα των οποίων εντάσσεται σε δύο τουλάχιστον από τις παραπάνω κατηγορίες

Μελέτες περίπτωσης

A) Συνήγορος του Πολίτη (ΣτΠ)

→ www.synigoros.gr

B) Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ)

→ www.asep.gr

Γ) Εθνική Αρχή Διαφάνειας (ΕΑΔ)

→ www.aead.gr

Δ) Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ)

→ www.aade.gr

Ε) Επιτροπή Ανταγωνισμού

→ www.epant.gr